LIVSviktigt

Svenska kyrkan
FOLKUNGABYGDENS PASTORAT

Nr 18 | mars 2020

FOLKUNGABYGDENS PASTORATS
TIDNING OM TRO & LIVSFRÅGOR

TEMA
Begravning

Ödeshögs bärarlag

”Att bära kistan är ett hedersuppdrag”

Sid 4–7

Hur vill du begravas? Berätta för anhöriga

Sid 10

Maria lever i uppståndelsen

Sid 12

SKA BARN VARA MED PÅ BEGRAVNING?

Mamma, om jag dör får ni ta och begrava mig. På ditt jobb, ditt nya jobb. Och så får ni skriva mitt namn på stenen."
"Men jag vill helst ha dig kvar hos mig!"
"Jaha. Men nån gång dör jag nog …"

För många idag är det kanske en självklarhet att barnen har en plats i gudstjänsten vad det än gäller, men ibland har det hänt att jag fått frågan om jag tror att det är bra att ett barn är med vid någons begravning.

Idag råder stor enighet bland professioner som arbetar med barn att det är bra för barn att vara med vid viktiga händelser i familjens liv, dit begravningar ju hör.

Ett barn har en enastående förmåga att ta in händelser och sammanhang och information bara i den utsträckning barnet kan hantera det. Mycket med döden är allt för abstrakt för ett litet barn att förstå och barnet kommer att förstå det som sker utifrån sin egen horisont. I samtalet med min fyraåring ovan kan man mycket väl tänka sig att anledningen att han skulle vilja vara begravd där jag arbetar, är att han vill vara nära mig. Att aldrig träffas mer är en tanke som en fyraåring inte kan ta in.

"Barnet kommer att förstå det som sker utifrån sin egen horisont."

Detta innebär dock inte att barn inte skulle behöva sörja, eller få trösta för den delen! Att höra barns röster, att se familjens eller släktens yngsta generationer kan ge hopp och vilja att leva vidare mitt i livets svåraste. Och citatet visar också tydligt att döden som företeelse tidigt blir något som barn behöver förhålla sig till. Precis som med mycket annat i livet vet barn ofta mer, har hört mer, än vad vi som vuxna tror. Får barnet inte hjälp genom att prata om det som hörts eller upplevts finns risken att det blir mer skrämmande än nödvändigt, då fantasier blandas med verklighet. Och blir barnet utestängd från det som påverkar de närmaste vuxna är risken större att det inträffade upplevs som otäckt, då det också blir något som bryter den annars så nära gemenskapen.

Med detta sagt hoppas jag att barnens plats i kyrkan också vid begravningar, ska bli allt mer självklar i framtiden. Men jag vill också skicka med två saker att tänka på:

- Att låta barnens sätt att ställa frågor få vara vägledande för hur mycket och på vilket sätt vi ger information.
- Att det ibland, om barns föräldrar är särskilt drabbade av sorg, är bra att någon annan vuxen som barnet känner sig trygg med, finns nära barnet under begravningen. ❋

Lotta Torstensson
PRÄST I VIFOLKA OCH ÖSTRA TOLLSTADS FÖRSAMLINGAR

INNEHÅLL

4

12

15

16

17

Redaktion
Ansvarig utgivare:
Fredrik Lennman,
kyrkoherde
Folkungabygdens pastorat
0142-55 201
fredrik.lennman@
svenskakyrkan.se

Lisbeth Nilsson, *informatör*
0142-55 206
lisbeth.g.nilsson@
svenskakyrkan.se

Annelie Sylvan,
journalist, redaktör
a@firmasylvan.se

Layout: Fras och Form

Tryck: Danagård Litho

I redaktionsgruppen ingår också Mikael Johansson Boxholm, Gerhard Paping Ödeshög, Outi Laaksonen, Mantorp, Susanne Linné, Mjölby och Sara Holmström, Skänninge

Kontakt
Folkungabygdens pastorat,
Axel Träffs gata 4,
595 41 Mjölby
0142-55 200.

Kyrkogårdsförvaltningen
0142-55 210

www.svenskakyrkan.se/
folkungabygden

Folkungabygdens pastorat
består av svenska kyrkans församlingar i kommunerna Boxholm, Mjölby och Ödeshög

Tipsa oss!
Tidningen Livsviktigt ska handla om viktiga frågor som rör livet och berör oss här i Folkungabygden. Skicka gärna förslag på artiklar till informatör Lisbeth Nilsson, Svenska kyrkan. Kontakt, se ovan.

Har du andra funderingar angående tidningens innehåll så är du också välkommen att vända dig direkt till ansvarige utgivaren Fredrik Lennman.

OMSLAGSFOTO:
ZANDRA ERIKSHED

NÄSTA NUMMER KOMMER I JUNI

Ett sista farväl . . .

Döden är ett ämne vi gärna undviker. Men alla ska vi dö. Och de flesta kommer någon gång att ställas inför faktum att en anhörig ska begravas. Det här numret ägnar vi till stor del åt att berätta om Svenska kyrkans ansvar för begravningsverksamheten och vad det omfattar.

I trygga händer till sista vilan

TEXT: ANNELIE SYLVAN
FOTO: ZANDRA ERIKSHED

Griegs "Våren" tonar ut från orgeln. Ute blåser isande februarivindar i fullt solsken. Ljuset flödar in i Ödeshögs kyrka. Bärarlaget går sakta fram till kistan, placerar sig runt den och bugar. En stunds stillhet innan de sex männen fattar kistans handtag och går mot kyrkans utgång.

Att bära en människa till sista vilan är ett hedersuppdrag.

Förr, då kistbegravningar var det vanligaste, var processionsbärning till graven ett självklart inslag. Kistbärarna bar ofta kistan på axeln. Det var därför viktigt att de som bar var ungefär lika långa. Numera greppar bärarna kistans sidohandtag, vilket gör att den hamnar betydligt lägre. Utanför kyrkan sätts kistan på en vagn, så kallad katafalk, och processionen fortsätter genom att kistan rullas fram till graven. Bärarna sänker ner kistan med hjälp av långa band.

Stig Andersson deltog som kistbärare för första gången 1980.

– Jag minns när jag var yngre att jag tyckte det såg så speciellt och högtidligt ut när bärarna skred förbi med kistan. Klädda i mörk kostym och hög hatt. De där ”gubbarna” var några man såg upp till, menar han och får genast glada kommentarer från sina bärkamrater.

– Gubbar, det är vad vi är nu …!

Enhetligt klädda

Vi pratar en stund efter förmiddagens jordfästning. Musikern Elisabeth Ramstrand och prästen Gerhard Paping byter några ord med gruppen innan de lämnar kyrkan.

Herrarna, för det är bara herrar i Ödeshögs bärarlag, knäpper upp sina ytterrockar och lägger mössorna på bordet.

– Nä, höga hattar används inte längre, säger Ulf Hermansson och snurrar sin svarta keps i handen. >>

venska kyrkan
ESHÖGS FÖRSAMLING

De är alla stiligt klädda i mörk kostym, vit skjorta och svart slips. Så här på vintern ingår även vit halsduk, handskar, keps och ytterrock i munderingen. Handskarna är viktiga också för att inte skada sig på bandet när kistan sänks ner. Att missa något i klädseln skulle inte se bra ut, tycker Gunnar Dahl och garanterar att det aldrig hänt.

En trygghet för anhöriga

Andelen kistbegravningar minskar i takt med att allt fler kremeras och gravsätts i urna. Under förra året hade bärarlaget sammanlagt 15 bärningar i olika kyrkor i församlingen.

– Detta är en gammal jordbruksbygd och traditionen är stark. De flesta som begravs i kista är äldre, säger Nils-Olof Hjort, som är sammankallande inför varje uppdrag.

Det förekommer ibland att anhöriga bär kistan.

– Men då är inte vi med. Vi brukar oftast bära som ett lag, säger Nils-Olof.

Bärarlaget har samarbetat länge och har ytterligare en medlem som inte är med denna dag, Arne Apelklint. Deras vägar korsas även genom engagemang i andra kyrkor och andra föreningar.

”Många gånger är vi bekanta med de avlidna och det kan kännas som en trygghet för de anhöriga.”

– Det här är ett hedersuppdrag. Vi vill hjälpa till. Många gånger är vi bekanta med de avlidna och det kan kännas som en trygghet för de anhöriga, säger Nils-Olof.

– Man känner sig uppskattad och behövd, inflikar Ulf.

Det händer också att de bär någon som de kände väl.

– Prästerna är många gånger fantastiska på att berätta om en människas livsvandring, både värdigt och med humor som till och med kan locka till skratt, mitt i sorgens och avskedets stund, framhåller Nils-Olof.

Höjer sina röster

Just detta bärarlag gör ytterligare en insats. De blygs nämligen inte inför att ta ton.

– Några av oss sjunger i körer och vi höjer gärna våra stämmor vid psalmsången. Det kan vara en hjälp ibland, särskilt om det inte är så många som deltar vid begravningen, säger Per.

Det utgår en liten ersättning vid varje tillfälle från pastoratet men att vara kistbärare är ett ideellt uppdrag, betonar de allihop.

Ett uppdrag i dödens närhet. Har det fått dem att fundera över hur de själva vill begravas?

– Jo, nog funderar man. Man kan inte

begära att barnen, som är utflugna och bor långt bort, ska behöva se till en grav här i framtiden. Det får nog bli på annat sätt, säger Nils-Olof och det hummas instämmande runt bordet.

För den som har tid

Finns det några krav att uppfylla för att bli kistbärare?

– Man ska ha tid att ställa upp. Därför passar det bra för den som är pensionär, säger Per.

Är det tungt?

– Nja det är olika vad man tycker. Men kistor i massiv ek är väldigt tunga, säger Göran Gustavsson.

Hur länge man kan vara kistbärare får knän och hälsa avgöra, men vid 80 tycker Nils-Olof att det kan vara dags att lämna över till någon yngre och får medhåll av de andra.

Per tittar på klockan. Livet kallar. Dags att bryta upp.

Herrarna knäpper sina rockar och går ut i februaris lynniga vindbyar.

Vill du göra en insats som bärare?

Det finns behov av kistbärare i alla våra församlingar.
Välkommen att höra av dig så förmedlar vi kontakt till ett bärarlag.

Pastorsexpeditionen
0142-552 00, folkungabygden.pastorat@svenskakyrkan.se

Begravningar

– ett statligt uppdrag som utförs av Svenska kyrkan

TEXT&FOTO: ANNELIE SYLVAN

Det är Svenska kyrkan som ansvarar för begravningsverksamheten i vårt land. Alla människor som är folkbokförda i Sverige betalar en begravningsavgift – oavsett tro, medlemskap i Svenska kyrkan eller annat trossamfund.

Att ta hand om gravsättningen av en avliden människa är en angelägenhet för både de anhöriga och samhället.

I samband med att kyrkan skildes från staten år 2000, beslutade riksdagen att Svenska kyrkans församlingar även i fortsättningen skulle ansvara för begravningsverksamheten. Undantaget är Stockholm och Tranås, där begravningsansvaret vilat på kommunerna sedan 1800-talet.

Folkungabygdens pastorat sköter begravningsverksamheten i Boxholms, Mjölby och Ödeshögs kommuner enligt det statliga uppdraget.

Begravningsavgiften, som alla betalar, täcker de viktigaste kostnaderna vid en begravning, till exempel en gravplats i 25 år.

Det kan vara bra att sätta sig in i vad begravningsavgiften omfattar, vad kyrkoavgiften innebär och vad ett dödsbo kan få ta ansvar för vid en begravning. *

Vad ingår i begravningsavgiften?

Begravningsavgiften betalas av alla som är folkbokförda i Sverige och täcker de grundläggande kostnaderna för gravsättning:

- Bisättning (förvaring av den avlidna fram till begravningen)
- Upplåtelse av ceremonilokal utan religiösa symboler
- Gravplats i 25 år
- Kistgrav, urngrav, plats i minneslund eller askgravplats
- Kremering
- Gravöppning
- Gravsättning av kista, urna eller aska
- Igenfyllning av grav samt iordningställande av gravplatsen
- Transport inom Folkungbygdens pastorat

Vad ingår i kyrkoavgiften?

Medlemmar i Svenska kyrkan betalar även en kyrkoavgift. Om den döde tillhörde Svenska kyrkan täcker kyrkoavgiften även kostnader för:

- Präst från Svenska kyrkan
- Församlingskyrka
- Kyrkomusiker

Vilka kostnader står dödsboet för?

Dödsboet betalar de kostnader som inte täcks av begravnings- eller kyrkoavgiften. Exempel på sådana kostnader:

- Kista och urna
- Svepning
- Transport av kistan till lokal där kyrkan tar hand om kistan före begravningen
- Extra musik och sång
- Dödsannons
- Blommor, förtäring vid minnesstund, gravsten, bouppteckning, begravningsbyrå

Begravningsavgiften som alla betalar, täcker de viktigaste kostnaderna vid en begravning. Till exempel en gravplats i 25 år.

2018 anlades en ny askgravplats på Mjölby kyrkogård.

Han företräder alla som inte är med i Svenska kyrkan

TEXT: ANNELIE SYLVAN FOTO: PRIVAT

Sedan kyrkan skildes från staten år 2000, finns särskilda begravningsombud som ska se till att människor som inte tillhör Svenska kyrkan får sina rättigheter tillgodosedda i samband med begravningar.

De som inte tillhör Svenska kyrkan har inte rösträtt till de kyrkliga valen och kan därför inte direkt påverka kyrkliga beslut, exempelvis i frågor om nya begravningsplatsers utformning. Det är länsstyrelsen som har tillsyn över begravningsverksamheten och som förordar begravningsombuden i samråd med kommunerna.

”Jag måste hålla mig à jour med andra trossamfund.”

Kontrollerar avgiften

I Folkungabygdens pastorat har länsstyrelsen utsett två ombud, Bror-Tommy Sturk för Boxholms och Ödeshögs kommuner samt Yngve Welander för Mjölby kommun.

Vad gör ett begravningsombud?

– Min uppgift är bland annat att kontrollera att begravningsavgiften, som vi alla betalar, går till begravningsverksamheten och inte till annan verksamhet. Sedan två år är begravningsavgiften densamma i hela landet, berättar Bror-Tommy Sturk som är ombud i flera pastorat.

Vid varje bokslut åker han runt till pastoraten för att möta kyrkopolitikerna och prata om deras budget.

Bror-Tommy Sturk är begravningsombud för dem som inte är medlemmar i Svenska kyrkan i Boxholms och Ödeshögs kommuner.

Andra trossamfund

– Men vi jobbar bredare än att bara bevaka kostnader. Vi ska också ta reda på hur begravningar fungerar för dem som inte tillhör Svenska kyrkan. Jag måste hålla mig à jour med andra trossamfund och även informera dem om hur begravningsverksamheten fungerar, förklarar han.

De som inte är medlemmar i Svenska kyrkan har till exempel rätt till en lokal utan religiösa symboler vid begravningar.

Bror-Tommy får en hel del frågor från allmänheten och han kopplas in när något blivit fel under en begravning.

– Men det har jag inte varit med om i Folkungabygdens pastorat, som jag tycker bedriver en bra och effektiv begravningsverksamhet. Ansvariga chefer och medarbetare har stor kunskap och erfarenhet. Det är ordning och reda, säger han.

"I de allra flesta fall kommer de anhöriga överens vid planeringen av en begravning. Men om en tvist uppstår kan kyrkan hjälpa till med medling", säger kyrkogårdschef Stefan Kuylenstierna.

Hos till exempel Sveriges Begravningsbyråers Förbund hittar du formulär där du kan fylla i hur du vill att din begravning ska ordnas: ***livsarkivet.se***

Tänk på dina efterlevande

Berätta hur du vill begravas

TEXT: ANNELIE SYLVAN FOTO: ZANDRA ERIKSHED

Ville pappa kremeras eller begravas i kista? Vi pratar inte gärna om döden utan överlåter ofta åt anhöriga att ta alla beslut kring vår gravsättning. Ibland kan det skapa konflikter, som i vissa fall gör att den avlidna inte kommer i jorden på väldigt länge.

Som huvudman för begravningsverksamheten i Sverige, kan kyrkan erbjuda medling i tvister som uppstår mellan anhöriga kring den dödes gravsättning och eventuella kremering. Stefan Kuylenstierna, kyrkogårdschef i Folkungabygdens pastorat, är den som utsetts av kyrkorådet att hålla i pastoratets medlingsärenden.

– Min roll är att hjälpa dödsboet att komma överens, att hitta en kompromiss. Min uppgift är att företräda den avlidnes önskan. I bästa fall har personen skrivit ned sin vilja. I andra fall blir min uppgift att reda ut vem som hade mest kontakt med den avlidna och rimligen kan veta mest om vad denne ville, säger Stefan.

En plats att gå till för att minnas

TEXT & FOTO: ANNELIE SYLVAN

Minneslund, askgravlund, askgravplats ...

Nya gravskick har tillkommit under senare år, för att möta nya behov i vår tid. Här reder kyrkogårdschef Stefan Kuylenstierna ut begreppen.

Under lång tid var kistgrav med egen minnessten, det vanligaste begravningssättet i Sverige. Numera finns det dessutom urngrav, minneslund, askgravplats och askgravlund.

– Många av oss vill ha en plats att gå till för att minnas och gärna också smycka platsen på något sätt. Medan andra inte vill eller har möjlighet att sköta om en grav. Människor säger ibland att de vill ligga i en minneslund för att inte belasta anhöriga med skötseln av en grav. Men det innebär samtidigt att de anhöriga inte har en specifik grav att gå till. Ett mellanting mellan en traditionell gravrätt och en anonym minneslund, är askgravlund och askgravplats. Det är nya gravskick som tillkommit under 2000-talet, med personlig gravplats men utan skötselansvar, säger han.

Gravrätt

- Kista eller urna i jorden, på utsedd plats på kyrkogården. Egen minnessten med inskription. Egen plantering som gravrättsinnehavaren ansvarar för och sköter. Gravrätten ska hållas i ett värdigt skick och uppfylla säkerhetskrav (att stenen inte ramlar) eftersom kyrkogården är en allmän plats.

16 procent begravdes i kistgrav 2019 i Folkungabygdens pastorat, 30 procent i urngrav.

Minneslund

- Ett helt anonymt gravskick utan gravrätt. De första minneslundarna etablerades på svenska kyrkogårdar i början på 1960-talet.

Askurnan sätts ner i jorden, utan närvaro av de anhöriga som inte heller får veta var urnan grävts ner. Tanken är att minneslunden ska vara en kollektiv och helt anonym gravplats och att människor ska kunna uppsöka

Medlingarna ökar

–Vi har haft i snitt två till tre medlingsfall om året och vi ser att antalet fall har ökat de senaste åren. Inte bara hos oss utan generellt i hela landet, säger han.

Något säkert svar på varför det är så kan han inte ge men det finns ett par faktorer som kan spela in.

– Människor lever i nya familjeförhållanden, så kallade bonusfamiljer med särkullbarn. Det medför att det blir fler familjer inblandade i samband med ett dödsfall. Familj och släkt är inte längre samlad geografiskt utan bor på olika platser i landet.

Kan dröja ett år

Vad ligger bakom sådana här tvister?

– Ibland är det gamla konflikter i familjen som blossar upp. Det kan vara mellan syskon som inte haft kontakt förrän i samband med dödsfallet. Det kan också vara att någon av parterna faktiskt mår dåligt på något sätt.

Vad händer om du inte lyckas få parterna att komma överens?

– Ärendet går då vidare till länsstyrelsen, som inte fattar beslut i själva frågan utan beslutar om vem av parterna som ska få bestämma, säger Stefan.

Här kan det handla om en handläggningstid på uppåt sex månader. Om länsstyrelsens beslut överklagas till förvaltningsrätten, tillkommer ytterligare sex månaders handläggning. Det kan alltså dröja ett år innan den döde begravs.

Stefan Kuylenstierna håller i pastoratets medlingsärenden.
FOTO: ANNELIE SYLVAN

”Förr var döden närvarande i livet på ett annat sätt.”

– Det är självklart en situation som man vill undvika om det går. Jag kan behöva bli väldigt tydlig i min information om konsekvenserna. Det händer ganska mycket med en kropp i kylförvaring under en längre tid. Efter en månad måste kroppen frysas ner.

Avskärmade från döden

Enligt en lag som trädde i kraft 2012 får det inte gå längre än 30 dagar mellan ett dödsfall och kremering eller kistbegravning. Men det är inte ovanligt att det går längre tid än så innan en avliden människa begravs idag.

– Sverige är ett extremt land på den punkten.Vi har skärmat av oss från döden. Vi låter tiden gå, fast vi borde släppa allt och fokusera på att begrava den som dött. När någon dör kan det dröja flera dagar innan vi ens tittar i kalendern för att hitta ett tillfälle då alla i familjen har tid med en begravning, säger Stefan.

I många andra kulturer sker begravningen ganska omgående efter dödsfallet.

– Muslimer till exempel vill gärna ha begravning inom ett dygn eller några få dagar. I varmare länder är det en nödvändighet av hänsyn till vad som händer med den döda kroppen, säger Stefan.

”Skriv ner din vilja”

I vårt moderna samhälle är det inte många som sett en död människa, fortsätter han.

– Förr var döden närvarande i livet på ett annat sätt. När en människa dog hölls likvaka, vilket innebar att byns invånare kom och tog farväl av den döde i hemmet, säger Stefan och kommer att tänka på ett citat som möter besökare till Stampens kyrkogård i Göteborg:

”Tänk på döden” – underförstått så tänker du på livet.

Hur kan vi underlätta för våra efterlevande?

– Prata om döden! Skriv ner hur du vill ha det. Det finns färdiga blanketter av olika slag eller ta bara ett vanligt papper och skriv ner din önskan. Och glöm inte att berätta för dina anhöriga att pappret finns. ❋

---

vilken minneslund som helst för att minnas den döde. Inga utsmyckningar får göras utöver snittblommor i avsedda vaser. Kyrkogårdsförvaltningen utför all skötsel.

31 procent begravdes i minneslund 2019 i Folkungabygdens pastorat.

Askgravlund

● Fungerar som en minneslund så till vida att det är en begravningsplats utan gravrätt. Men den är inte anonym. Här får de anhöriga närvara då urnan sätts i marken. Den dödes namn skrivs in på något sätt, till exempel som en namnbricka i ett träd.

7 procent begravdes i askgravlund 2019 i Folkungabygdens pastorat.

Askgravplats

● En begravningsplats för askurnor med begränsad gravrätt, i form av ett färdigt koncept där en standardsten ingår liksom allmän plantering som sköts av kyrkogårdsförvaltningen. Vissa restriktioner gäller för utsmyckning, här kan det skilja mellan olika kyrkogårdar. Oftast tillåts endast snittblommor i vas utom vid allhelgonahelgen då även ljus och lykta får sättas på graven.

16 procent begravdes i askgravplats 2019 i Folkungabygdens pastorat.

Spridning i naturen

● Det händer ibland att människor önskar att bli spridda som aska i naturen. Då krävs tillstånd från länsstyrelsen. ❋

Askgravplats, Mjölby kyrkogård.

80 procent kremeras

I mitten på 1800-talet växte en rörelse fram som förordade kremering (eller eldbegängelse som det kallades) av kroppen före jordfästning. 1882 bildades Svenska eldbegängelseföreningen, som idag har namnet Sveriges kyrkogårds- och krematorieförbund, SKKF och fungerar som ett branschorgan för begravningsverksamheten.
Andelen kremationer ligger idag runt 80 procent, sett till hela landet.

”När Jesus dör på långfredagen går han ner till de dömda och hämtar upp oss alla. Jag tror inte att det finns någon plats där Gud inte kan nå oss”, säger Maria Löfgren, församlingsherde i Skänninge och Väderstad.

Hela livet igenom drabbas vi av olika svårigheter och sorger. Varje gång vi kommer ur det, är som ett slags uppståndelse. Och varje gång det sker, förändras vi lite grann.” Det säger prästen Maria Löfgren i Skänninge, som förra året fick ett sjukdomsbesked som satte livet på spel.

Maria efter sjukdomen

”Jag lever i min uppståndelse redan”

TEXT & FOTO: ANNELIE SYLVAN

Död och liv. Ett besked om förstadium till bröstcancer. En känsla av overklighet. Sen behandling och hoppet att det kommer att gå bra.

Det har varit ett kämpigt år för Maria och familjen. Idag mår hon bra men att bearbeta det som hänt är en process hon kommer att färdas i ett tag. Livet kunde ha tagit slut. Men hon är kvar.

– Jag lever på ett sätt i min uppståndelse redan. Genom att jag får leva vidare, arbeta, vara med min familj, ha mitt liv, säger Maria.

Livet förändras

Det hon varit med om har förändrat henne. Livet är aldrig helt detsamma som tidigare, säger hon.

– Det var det inte heller för Jesus. Lärjungarna fick inte röra vid honom först, något hade förändrats. Och han återgick inte helt till det liv han levt innan. Så tror jag det måste vara för oss också när vi går igenom svåra saker.

Vi sitter i hennes arbetsrum i församlingshemmet i Skänninge för att jag vill höra hennes tankar kring påsken, utifrån hennes personliga vinkel.

Känsla av att vara dömd

– Att vara sjuk kan kännas som att livet liksom inte vill ha en, det kan väcka känslor av skam eller att man är dömd på något sätt. Påsken handlar ju om att Jesus verkligen dömdes till döden. Han dömdes att bära sitt eget kors till Golgata fast han var oskyldig. När Jesus dör på långfredagen, går han ner till de dömda och hämtar upp oss alla. Sjuka, döende, märkta av skuld hämtar han upp oss ur dödsriket och återför oss till Gud vid uppståndelsen. Jag tror inte det finns någon plats där Gud inte kan nå oss, tack vare att Jesus går den väg han går. Det är starkt, säger hon.

”Gud har skapat den här världen, med allt farligt som ingår och allt som kan hända, och det är den värld vi lever i. Saker händer.”

Som en korsfäst

Maria berättar om sin behandling, med operation och strålning. Det fanns stunder då hon undrade var Gud var i hennes liv.

– Men jag minns hur jag under strålningen låg fixerad med armarna, som Jesus på korset. Jag kunde se mig själv i en spegel ovanför. Bilden och symboliken gav mig kraft där och då, säger hon.

– Men att få ett cancerbesked mitt i livet, med två barn under tio år, är inte enkelt, fortsätter hon. Inte för någon, var i livet det än händer.

Varför händer detta?

Frågan som lurar är förstås: Varför händer det här mig?

En viktig text för Maria är Jobs bok.

– Job blir fråntagen allt men fortsätter sitt samtal med Gud om varför det händer. Och svaret är att det finns ingen anledning, inget bakomliggande straff. Gud har skapat den här världen, med allt farligt som ingår och allt som kan hända, och det är den värld vi lever i. Saker händer. Det måste inte finnas en anledning och alla besegras av naturen till slut. Det gav mig så mycket att läsa detta, säger Maria.

Behandlingen är avslutad. Maria hålls under uppsikt med regelbundna kontroller.

– Jag jobbar igen och vill att livet ska vara så normalt som möjligt. Men jag har lämnat plats för återhämtning. Då grejar jag med huset och trädgården eller rör mig i naturen. Vi har nära till skogen och sjön.

Kyrkan har beredskap

Att vara präst och drabbas av något svårt innebär både en utsatthet och en styrka. Maria har varit öppen med sin sjukdom i församlingarna. Hon verkar i en offentlighet, sådant är hennes yrke.

>>

– Församlingarna har fått höra hur jag brottats med mina tankar i predikningarna, säger hon.

Förra året var tungt, inte bara för Maria. En kollega i arbetslaget gick bort efter att ha varit sjuk en tid.

– Som kyrka har vi en form för att kunna bearbeta det som händer tillsammans, och det är gott. Här finns en beredskap att prata om liv och död, en vana att hantera det vi annars inte pratar om i samhället. Inget blir bättre av att tystas ner.Vi har bett tillsammans och kunnat dela vår sorg. Det är en styrka. ❋

Maria Löfgren
Arbetar som: Församlingsherde för Skänninge och Väderstads församlingar sedan 2016.
Bakgrund: Uppvuxen i Aneby, ikristen, kyrkligt engagerad familj. Har arbetat som präst i Sankt Lars församling och Berga församling iLinköping och Allhelgonaförsamlingen i Lund.
Om yrkesvalet: Beslutet att bli präst klarnade vid ett besök i Taizé i Frankrike (kristen ekumenisk gemenskap), i trean på gymnasiet. ”Jag ville ha ett sammanhang för min tro.”
Prästvigd: 2004 i Linköpings domkyrka, efter studier i Uppsala. ”Det var stort. Jag gick på stan efteråt med min prästkrage och en känsla av att människor nu kunde lämna över allt till mig, ha ha! Jag är här nu! Det var också lite som att komma ut med sin tro. Nu skulle jag tala om min tro offentligt.”
Familj: Make och två söner, 10 och 6 år gamla. Bor i villa i Ljung, utanför Ljungsbro.
Gör på fritiden: Gillar musik och sång, sjunger gärna tillsammans med maken Dennis som spelar saxofon. Folkmusik och jazz är favoritgenrer. Rider en gång i veckan. Fixar med hus och trädgård.
Lyssnar på: Till exempel Arvo Pärt, Bill Evans, Sarah Vaughan, Billie Holiday, Monica Zetterlund ... Gärna musikpoddar, till exempel Text och musik med Eric Schüldt.

Psalm 358

Han gick in i din kamp på jorden.
Gud tog plats i din egen gestalt.
Han kände din puls.
Han blev ledsen som du –
och han älskade dig över allt.

Han gick in din sorg och längtan.
Gud tog plats i din egen gestalt.
Han grät med din gråt.
Han blev ledsen som du –
och han älskade dig över allt.

Han gick in i din nöd och smärta.
Gud tog plats i din egen gestalt.
Han bar på ditt kors.
Han blev ledsen som du –
och han älskade dig över allt.

Han gick in med sitt liv på jorden.
Gud tog plats i din egen gestalt.
Hans seger blev din.
Han blev frestad som du –
och han älskade dig över allt.

TEXT: AH LINDGREN MUSIK: P HARLING

Wienerbageriet

Anklagelser utan grund

”Det är både glädjande och väntat att utredningen tillbakavisar alla anklagelser om brott och misstänkliggörande av enskilda medarbetare och förtroendevalda”, säger kyrkorådets ordförande Anne-Marie Karlsson. (Arkivbild)

Malexander församlings bårtäcke.

Församlingarna har bårtäcken som lånas ut och kan bokas via kyrkogårdsexpeditionen 0142-552 10 eller via begravningsentreprenör.

Du kan se foton på alla bårtäcken på hemsidan *www.svenskakyrkan.se/folkungabygden*

Bårtäcke – vacker prydnad av kistan

TEXT: LISBETH NILSSON

Traditionen att använda bårtäcken går långt tillbaka i tiden. Redan under 1600- och 1700-talen förekom bårtäcken vid begravningar och de flesta ägdes av församlingarna. Men ett bårtäcke kunde också vara en familjeklenod.

Mjölby församlings bårtäcke.

Under 1900-talet blev användningen av bårtäcken mindre vanligt eftersom man istället började tillverka mer påkostade kistor och pryda dessa med blomsterarrangemang och kransar. Bruket av bårtäcken levde dock kvar bland kungafamiljer, regeringschefer och militärer som ofta prydde kistan med nationens flagga.

Traditionen med bårtäcken har under senare år tagits upp igen och blivit allt vanligare. Det är en vacker utsmyckning av kistan och erbjuder ett billigare alternativ då en dyr kista och andra dekorationer inte är nödvändiga. ☘

om korruption visar utredning

I somras begärdes Wienerbageriet i Mjölby i konkurs. Ägaren, Folkungabygdens pastorat, har i samband med detta anklagats för bland annat jäv och korruption. Men nu visar en utredning, som är utförd på uppdrag av pastoratet, att det inte förekommit några oegentligheter.

– Det är en lättnad att få detta utrett, säger Anne-Marie Karlsson, ordförande i kyrkorådet.

Wienerbageriet övertogs våren 2018 och drevs av pastoratets bolag Mat i Folkungabygden AB. Pastoratets kyrkofullmäktige, som fattat beslut om att bilda holdingbolag med tillhörande dotterbolag, beslutade också att kyrkorådets ordförande och vice ordförande skulle ha samma befattningar i bolagsstyrelserna. Detta har lett till anklagelser om jäv.

Utan belägg

Advokatfirman Delphi som gjort utredningen menar att det enligt aktiebolagslagen inte varit fråga om någon jävsituation.

– Vår avsikt var att kyrkofullmäktige skulle ha kontroll över bageriverksamheten, vi såg det som en fördel säger Anne-Marie Karlsson.

När det gäller korruptionsmisstankarna och påståendena från ett juridiskt ombud för en grupp pastoratsmedlemmar om att det hos allmänheten finns misstankar om mutor, säger utredningen: ”Vi anser det dock anmärkningsvärt att framföra anklagelser av detta slag och i samband med detta använda uttryck som korruption utan att några konkreta belägg funnits”.

Glädjande och väntat

– Vi har hela tiden haft pastoratets bästa för ögonen. Att starta näringsverksamhet och driva bageri såg vi som en naturlig del av kyrkans verksamhet.Vårt mål var en lönsam verksamhet och ett framtida överskott från bageriet till våra medlemmar.

”Det är en lättnad att få detta utrett.”

– Tyvärr blev det inte som vi hoppats och planerat. Bageriverksamheten blev ett misslyckande och det står vi för. En del av kritiken har vi lärt oss av. Men grundlösa påståenden om brott och misstänkliggöranden av enskilda medarbetare och förtroendevalda känns förstås inte roligt att få på sig och det är både glädjande och väntat att utredningen tillbakavisar dessa, säger Anne-Marie Karlsson. ☘

Vill du veta mer?
En längre bakgrund till Folkungabygdens pastorats näringsverksamhet finns på hemsidan.

TEXT & FOTO: KARIN MÅRTENSSON, MILJÖ- OCH KULTURARVSSAMORDNARE, FOLKUNGABYGDENS PASTORAT

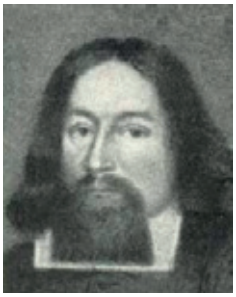
Öppnad gravkammare i Stora

TEXT OCH FOTO: LISBETH NILSSON/KARIN MÅRTENSSON

Vilka hemligheter gömmer sig under Stora Åby kyrka? Förra året gjordes en unik öppning av prosten Fredrik Bagges gravkammare, under östra delen av kyrkan. Bagge var en drivande kraft bakom nybygget av Stora Åby kyrka 1754.

Fredrik Bagge föddes 17 mars 1676 i Marstrand. Han var son till prosten Fredrik Nilsson Bagge som blev känd för sin orubbliga trohet mot sitt fosterland när danskarna 1677 erövrade Marstrand. För det blev han dömd till döden av danskarna, men eftersom han var rik kunde han köpa sig fri från straffet. Han hade sedan tur att svenskarna återigen erövrade området, vilket ledde till att han blev benådad och belönad.

Fredrik Bagge

Spåman och trollkarl

Fredrik Bagge, den yngre, kom som prost och kyrkoherde till Stora Åby 1714 och när han tjänat församlingen i 40 år var han den drivande kraften bakom nybygget av Stora Åby kyrka 1754. Han skänkte då 8 000 daler kopparmynt ur egen kassa till en ny kyrka och i samband med detta byggdes också ett gravkor under sakristian för honom och hans familj. Det förekom dock berättelser om att Bagge använt pengarna på ett egendomligt sätt, nämligen att han bränt upp dem eftersom han tyckte att den nya tillbyggnaden skulle bli smaklös. I en tidningsartikel i Östgötakuriren från 1891står att läsa:

”Prosten Bagge var en helgjuten personlighet, en härskare, han skall också hafva härstammat från familjen Lysing, som lär hafva äldre anor än folkungaätten. Af stora kunskaper var han i besittning; allmogen ansåg honom för en väldig spåman, ja till och med trollkarl. Allt tyder därpå att han var klog och visste att injaga både vördnad och skräck hos en befolkning som alltid var styf, egenmäktig och svår att behandla.”

Ett tillfälle där hans spådomskonst visade sig var när en mäktig man i trakten hade en sak otalt med Bagge. Mannen tog med sig några anhängare och gick hem till Bagge. När de förargade männen talat och väsnats klart, sade prosten ”beställ om ditt hus, ty tre månader härefter tillhör du ej länge de lefvandes antal”. Dessa förutsägelser gick också i uppfyllelse.

Tre fruar, tolv barn

Bagge var gift tre gånger: 1701 med Catharina Barth (1680–1705) och de fick tre barn. 1705 med Sofia Elisabeth Brun (1680–1738) och de fick nio barn samt 1746 med Anna Dorothea Liedberg (1700–1753) men de fick inga barn.

Det är ovanligt att man går in i en gravkammare och för detta krävs tillstånd från kyrkoherden.

Men våren 2019 öppnades gravkammaren och man fann sex kistor. Ingen av

Åby

kistorna är ursprungliga utan stoften har år 1937 flyttats över till nya ekkistor. Det enda som finns kvar av de gamla kistorna är några beslag och vi vet heller inte vilka som är gravsatta i kammaren mer än prosten Bagge själv, som dog år 1762. Kanske någon av hans fruar eller barn.

Bagge verkar ha varit en intressant personlighet, och det är synd att det inte går att hitta mer information om honom och övriga gravsatta i kyrkans kor.

Trappan i Rinna rustad

I december har trapporna till kyrkan i Rinna blivit varsamt renoverade och grinden har justerats. Vid den här typen av renoveringar är alltid intentionen att behålla den ursprungliga karaktären på trappan. Själva kyrktrappan har fått en ny sockelgjutning och stegen har justerats. En del gammal betong har bilats bort och istället har de sidorna klätts med kalksten. Trappan från parkeringen, som är en så kallad blockstenstrapp, har monterats om. I det arbetet fick materialet i underlaget bytas i syfte att få mindre känslighet för frostsprängning samt en viss rörlighet. Även sidomurarna på vänster sida har justerats och grinden som satt snett har åtgärdats.

Ett lyft för Åsbos största gravvård

Under 2020 påbörjar vi arbetet med att säkra de gravvårdar som är kulturhistoriskt värdefulla. De allra flesta gravvårdar kommer att åtgärdas av externa leverantörer. Det finns dock ett antal som vi själva kommer att arbeta med, det gäller bland annat riktigt små gravvårdar som enbart behöver en enkel limning, eller några riktigt stora som behöver monteras om på något sätt.

Under våren börjar vi med kyrkogårdarna i Boxholms område. Den allra första sten som åtgärdas är en av de största i Åsbo. Gravplatsen togs i bruk då Knut Georg Emanuel Zetterlund gravsattes i november 1902. Det följdes sedan av gravsättningar 1925 av både Carl Oskar Isaksson och Helena Charlotta Isaksson.

För att åtgärda sättningar och skador samt uppfylla kraven på säkerhet plockas gravstaketet isär och gravvården lyfts ner. Sentida lagningar i form av gjutningar knackas bort. Grunden justeras, dåliga stift ersätts och spruckna stenar limmas. Slutligen monteras hela anläggningen ihop igen. Därefter genomförs en skonsam tvätt. Gravvården är återigen rak, säker, ren och vacker.

Nymålade bänkar till våren

Under vintern när växter, träd och livet ute på kyrkogårdarna sover finns en hel del annat att lägga tid på. En återkommande uppgift är att renovera och måla bänkar. Här ser vi hur personalen i Ödeshög målar bänkar vackert gröna så att de kan sättas ut till våren.

AKTIVITETER OCH EVENEMANG

VIFOLKA & ÖSTRA TOLLSTAD

”Från gravallvarligt till dödskul”

2 APRIL
18.00
Lekmannaledd gudstjänst i Östra Tollstad kyrka. Musik av Lennart Palm från Lerum. Därefter föredrag av Lennart Palm i församlingshemmet om olika gravvalv under olika kyrkor som han fått besöka. ”Från gravallvarligt till dödskul”. Kaffe serveras. Alla varmt välkomna!

Mysterium

SÖN 26 APRIL
10.00
Mariasalen, Vifolka kyrkokör och instrumentalister framför mässan ”Mysterium” under ledning av Helena Thorstensson.

Musik i försommarkväll

TOR 14 MAJ
19.30
Viby kyrka, Musik i försommarkväll, konsert med Åtvids kammarkör.

”Klassiska mästare möter svenska dragspelskungar”

TIS 16 JUNI
19.00
Östra Tollstad kyrka, Musik i sommarkväll, Kallis Bengtsson, dragspel ”Klassiska mästare möter svenska dragspelskungar”.

MJÖLBY

ÖDESHÖG

FOTO: LINN MARIE CARLEHED

Kyrksöndag
Stora Åby

SÖN 3 MAJ

Tema Bön och Beethoven
11.00 Högmässa
12.15 Enkel lunch
13.15 Utställning ”Bön” med konstnären Linn Marie Carlehed.
14.00 Musikalisk avslutning, Beethoven 250 år, Beatrice och Gerhard Paping på orgel och flygel.

Varmisar och Kalla Kårar
Musikal i Ödeshögs kyrka

SÖN 10 MAJ
16.00
Ödeshögs barnkörer

Pingstdagen i Alvastra klosterruin
Högmässa

SÖN 31 MAJ
11.00
Medverkan av kyrkokör och nykonfirmerade ungdomar

Gospelkonsert
Stora Åby kyrka

SÖN 31 MAJ
18.00
NOVA Gospel

Musik och Lyrik i midsommarnatten
Stora Åby kyrka

MIDSOMMARAFTON 19 JUNI
22.00
Kyrkokör och diktläsning

SKÄNNINGE

Skärtorsdagen

TOR 9 APRIL
Mässa
18.00
Vårfrukyrkan, A-K Horner

Långfredagen

FRE 10 APRIL
Andakt
10.00
Kolonigatan, Missionskyrkan

Långfredagsgudstjänst
11.00
Vårfrukyrkan
Kyrkokören, M Löfgren

Gravläggningsgudstjänst
15.00
Vallerstad kyrka

Påskdagen

SÖN 12 APRIL
Högmässa
11.00
Vårfrukyrkan
Vokalensemblen, K Horner

Familjemässa
14.00
Normlösa kyrka
Bus & Lekkören, M Löfgren

Annandagpåsk

MÅN 13 APRIL
Emmausvandring
08.45
Skeppsås Kyrkan
A-K Horner

Vill du bli medlem?

I Svenska kyrkan finns det plats för dig som tror – eller tvivlar. För dig som längtar efter rättvisa och en bättre värld, som vill sjunga i kör eller ha gemenskap.

Jag är intresserad av att bli medlem i Svenska kyrkan

För och efternamn

.....

.....

Adress

.....

.....

.....

.....

Ort och datum

.....

.....

Fyll i och skicka in din anmälningsblankett till:

Folkungabygdens pastorat
Axel Träffs gata 4
595 41 Mjölby

När vi fått din intresseanmälan så skickar vi dig en inträdesblankett.

Du kan även kontakta oss på **0142-552 00** eller **folkungabygden.pastorat@svenskakyrkan.se**

Likt vårdagssol i morgonglöd
gick Jesus fram ur natt och död
till liv förutan like.
Därför, så länge världen står,
det efter vinter kommer vår
också i andens rike.

Som fåglars kör i lund och mark
besjunger våren, blid och stark,
och livets alla under,
vi må besjunga med varann
hans liv, som döden övervann
i påskens morgonstunder.

Psalm 198
NFS Grundtvig 1846, JA Eklund 1909

Välkommen till våra kyrkor i påsk!

Du hittar gudstjänster, musik och samlingar kring påsk i annons i Corren, lokala månadsblad, kalendariet på vår hemsida eller appen Kyrkguiden.

Svenska kyrkan
FOLKUNGABYGDENS PASTORAT